

POSTANOWIENIE
o zasięgnięciu opinii uzupełniającej

Warszawa, 24 lipca 2014 r.

Prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w Warszawie ppłk Karol Kopczyk, po rozpatrzeniu akt śledztwa Po.Śl. 54/10, w sprawie zaistniałego w dniu 10 kwietnia 2010 r. około godz. 9.00 czasu polskiego w pobliżu lotniska wojskowego w Smoleńsku na terytorium Federacji Rosyjskiej nieumyślnego spowodzenia katastrofy w ruchu powietrznym, w wyniku której śmierć ponieśli wszyscy pasażerowie samolotu Tu-154M nr boczny 101 Sił Powietrznych RP, w tym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz członkowie załogi wskazanego statku powietrznego, tj. o czyny z art. 173 § 2 i 4 kk,

na podstawie art. 193 § 1 i 2 kpk, art. 194 kpk i art. 201 kpk,

p o s t a n o w i ł:

- I. zasięgnąć opinii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, celem uzupełnienia opinii z dnia 23 grudnia 2013 r. oznaczonej nr. E-che-90/12, poprzez:

odniesienie się, w kontekście treści opracowania prywatnego, autorstwa prof. dr hab. [REDAKTOWANO] i prof. dr hab. [REDAKTOWANO] pt. „Opinia w przedmiocie poprawności metodologicznej wykonanych analiz chromatograficznych i ich interpretacji oraz jasności i zupełności opinii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie nr E-che 90/12 wydanej na zlecenie Wojskowej Prokuratury Okręgowej w Warszawie sygn. akt: Po.Śl. 54/10 dotyczącej zaistniałej w dniu 10 kwietnia 2010 r. katastrofy samolotu Tu-154M numer boczny 101 Sił Powietrznych RP, w wyniku której śmierć ponieśli wszyscy pasażerowie, w tym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz członkowie załogi wskazanego statku powietrznego, to jest o popełnienie czynów określonych w art. 173 § 2 i 4 kk” („opinii prywatnej”) oraz treści zeznań złożonych przez wskazanych wyżej autorów, do zawartych tam zarzutów co do:

- metodologicznej niepoprawności opinii CLKP o nr. E- che 90/12;
- naruszenia standardów proceduralnych w badaniach metodą GC/TEA i GC/MS;
- niespójności w stosowaniu zestawów wzorców materiałów wybuchowych;
- niewypowiedzenia się w treści opinii co do obecności sygnałów odpowiadających parametrom RDX w wynikach badań metodą GC/ECD;
- błędnej interpretacji spójności wyników badań metodami GC/ECD i GC/TEA;

oraz udzielenie odpowiedzi na następujące pytania, dotyczące przeprowadzonych badań:

- 1) czy w ramach opracowania opinii nr E-che 90/12 opiniujący przyjęli regułę interpretacji wyników przeprowadzonych badań, polegającą na równoprawnym traktowaniu wiarygodności wyników uzyskanych wszystkimi czterema metodami badawczymi oraz czy przyjęli regułę, iż dla stwierdzenia obecności w badanej próbce śladów materiałów wybuchowych koniecznym było uzyskanie pozytywnego wyniku we wszystkich czterech zastosowanych metodach?
- 2) w jakich warunkach przechowywany był, przed i w trakcie badań instrumentalnych, materiał dowodowy oraz materiał wzorcowy?
- 3) w jakich warunkach konieczne było przechowywanie tych materiałów, aby zachować stabilność poszukiwanych związków oraz wzorcowych związków wchodzących w skład materiałów wybuchowych?
- 4) czy niektóre chromatogramy z badania próbek wzorcowych wskazują na dekompozycję materiałów wchodzących w skład wzorca, a jeżeli tak, to z jakiego powodu?
- 5) dlaczego w toku badań wykonywano badania próbek wzorcowych w nieregularnych odstępach czasu oraz rzadziej niż raz dziennie?
- 6) z jaką częstotliwością należało wykonywać badania próbek wzorcowych, aby w sposób wiarygodny kontrolować pracę urządzeń?
- 7) czy dla zachowania wiarygodności tego rodzaju badań identyfikacyjnych, konieczne jest prowadzenie badań materiałów wzorcowych co najmniej raz na dobę oraz przy każdej zmianie warunków prowadzonych badań?
- 8) odwołując się do treści opinii uzupełniającej II z dnia 28 marca 2014 r. oraz zapisów odręcznych na przekazanych wydrukach chromatogramów – jaka była metoda interpretacyjna wyników badań metodą GC/TEA w zakresie identyfikacji sygnałów o czasie retencji zbliżonym lub tożsamym z RDX, jako pochodzących od innej substancji (ftalanu diizobutyli, ftalanu di-n-butyli, CH, estrów kwasów tłuszczowych, estrów kwasu fosforowego, terpenów, krezoli i innych) – w sytuacji, gdy sposób działania urządzenia GC/TEA pozwala na rejestrację sygnałów pochodzących wyłącznie od związków zawierających w swoim składzie azot?
- 9) z jakiego powodu w badaniach GC/TEA, zarejestrowano sygnały pochodzące od wskazanych wyżej związków, nie zawierających w swoim składzie cząsteczkowym azotu?
- 10) jeżeli interpretacja wyników badań w zakresie opisanym w pkt. 8 nastąpiła w oparciu o analizę widm masowych, to jaka była metoda identyfikacji substancji w oparciu o widma masowe, a jeżeli identyfikacja następowała w oparciu o mechanizm automatyczny, to jaki był to mechanizm?
- 11) w odniesieniu do próbek, w toku badań których wystąpiło pokrycie się sygnału wzorca RDX z sygnałem próbki badanej w metodach GC/TEA i GC/ECD – w jaki sposób każdorazowo ustalono, iż sygnał z próbki dowodowej nie pochodzi od RDX ?

- 12) czy możliwa jest koincydencja sygnałów RDX i innych substancji (np. ftalanu) w dwóch różnych metodach instrumentalnych oraz przy zmianie warunków badań?
- 13) z jakich powodów na wydrukach chromatogramów odnotowane są tożsame czasy badań różnych próbek na tych samych urządzeniach, czy zapisy te świadczą o jednoczesnym prowadzeniu badania dwóch różnych próbek na tym samym urządzeniu?
- 14) jakie w toku prowadzonych badań przyjęto zasady co do kondycjonowania poszczególnych urządzeń ?
- 15) jaki wpływ na wiarygodność wyników przeprowadzonych badań instrumentalnych oraz możliwość ich interpretacji może mieć naruszenie zasad kondycjonowania urządzeń?
- 16) czy przerwy pomiędzy kolejnymi badaniami próbek dowodowych oraz wzorcowych były wystarczające dla zregenerowania sprawności urządzeń, jeśli tak, to dlaczego zarejestrowano przerwy różnej długości?
- 17) czy instrukcje eksploatacji urządzeń wykorzystywanych w badaniach określają minimalny czas i sposób ich kondycjonowania pomiędzy kolejnymi badaniami, a jeżeli tak, to jakie są to czasy i sposoby?
- 18) czy wystąpienie zjawisk „przeładowania” i przekroczenia zakresów pomiarowych detektorów wobec części próbek (wskazanych w załącznikach do „opinii prywatnej”) miało wpływ na możliwość interpretacji wyników badań; jeżeli tak, to jaki, a jeżeli nie miało to wpływu, to z jakich powodów ?
- 19) ustosunkowanie się do stwierdzenia o braku możliwości interpretacji wyników badań próbek wymienionych w załącznikach do „opinii prywatnej” – z uwagi na nieczytelność chromatogramów, przekroczenie zakresu pomiarowego detektora, nieobjęcie wydrukiem całości chromatogramu, występujący efekt „przeładowania”, nieczytelność lub brak rejestracji sygnałów wzorców – w świetle przedmiotu opiniowania zleconego CLKP?
- 20) w sytuacji, jeżeli wystąpiły symptomy o których mowa powyżej, tj. nieczytelność chromatogramów, przekroczenie zakresu pomiarowego detektora, nieobjęcie wydrukiem całości chromatogramu, występujący efekt „przeładowania”, nieczytelność lub brak rejestracji sygnałów wzorców – w wyniku jakich czynników one wystąpiły?
- 21) czy związki wchodzące w skład materiałów wybuchowych w rozcieńczonych roztworach w acetonitrylu w ciągu kilku dni ulegają dekompozycji do różnorodnych, nie w pełni zidentyfikowanych produktów, jeżeli tak, to czy okoliczność tę wzięto pod uwagę w toku planowania badań, przygotowania do nich oraz w toku ich prowadzenia, w tym co do sposobu przechowywania próbek dowodowych zabezpieczonych bądź przygotowanych tą metodą?
- 22) jakie znaczenie dla wyników przeprowadzonych badań oraz sformułowania wniosków opinii Eche 90/12 miało niepodanie charakterystyki analitycznej waty, jej pochodzenia i sposobu przygotowania oraz niepodanie użytej metody pobrania wymazu?

- 23) czy opiniujący podtrzymują wniosek, iż sygnały o czasie retencji 8,4 min w badaniach metodą GC/TEA oraz 10,2 min. w badaniach GC/ECD pochodzą od tej samej substancji, nie będącej związkiem wchodzącym w skład materiałów wybuchowych, która dała sygnał o czasie retencji 9,5 min. na chromatogramie GC/MS?
- a) w jaki sposób stwierdzenie to zweryfikowano?
b) czy istnieje możliwość jednoznacznej weryfikacji tego stwierdzenia, jeżeli tak, to jaka?
- 24) czy w toku prowadzonych badań, w celu weryfikacji trafności wniosku opisanego w pkt. 23 badano wzorzec ftalanu, jeżeli tak, to z jakim wynikiem, a jeżeli nie, to czy takie badanie byłoby przydatne?
- 25) czy w toku badań, w poszczególnych metodach i w ramach każdej z nich, używano tożsamyh wzorców i ich zestawów, a jeżeli nie, to dlaczego i jaki to mogło mieć wpływ na możliwość dokonania prawidłowej i pełnej interpretacji wyników badań próbek dowodowych?
- 26) czy w toku badań instrumentalnych „zmieniano w urządzeniach długość kolumny”, jeżeli tak, to czy każdorazowo po dokonaniu takiej zmiany przeprowadzono badania używanych zestawów wzorców, jeżeli nie, to czy zaniechanie takie jest dopuszczalne z punktu widzenia prawidłowości badań i czy mogło mieć negatywny wpływ na możliwość prawidłowej i pełnej interpretacji wyników badań próbek dowodowych?
- 27) dlaczego analiza materiału dowodowego w ramach metody HPLC/DAD prowadzona była przy długości fal 239, 200 i 225 nm; w oparciu o co dokonano wyboru tych długości fal i dlaczego nie analizowano wyników dla długości fal 214, 235 i 254 nm?
- 28) dlaczego w ramach przekazanych wyników badań tą metodą nie przekazano chromatogramów wzorców?

II. przekazać powołanej instytucji kopie materiałów w postaci:

- 1) dokumentu pt. „Opinia w przedmiocie poprawności metodologicznej wykonanych analiz chromatograficznych i ich interpretacji oraz jasności i zupełności opinii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie nr E-che 90/12 wydanej na zlecenie Wojskowej Prokuratury Okręgowej w Warszawie sygn. akt: Po.Śl. 54/10 dotyczącej zaistniałej w dniu 10 kwietnia 2010 r. katastrofy samolotu Tu-154M numer boczny 101 Sił Powietrznych RP, w wyniku której śmierć ponieśli wszyscy pasażerowie, w tym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz członkowie załogi wskazanego statku powietrznego, to jest o popełnienie czynów określonych w art. 173 § 2 i 4 kk” wraz z załącznikami;
- 2) protokołu przesłuchania świadka prof. dr hab. [REDACTED] z dnia 7 lipca 2014 r.;
- 3) protokołu przesłuchania świadka prof. dr hab. [REDACTED] z dnia 8 lipca 2014 r.

III. zakreślić termin do wydania opinii - *do dnia 30 września 2014 r.*

W myśl art. 197 § 3 w zw. z art. 190 § 1 kpk uprzedza się, że za wydanie niezgodnej z prawdą opinii grozi odpowiedzialność karna z art. 233 § 4 kk (pozbawienie wolności do lat 3).

Uzasadnienie

Wojskowa Prokuratura Okręgowa w Warszawie prowadzi śledztwo w sprawie zaistniałego w dniu 10 kwietnia 2010 r. około godz. 9.00 czasu polskiego w pobliżu lotniska wojskowego w Smoleńsku na terytorium Federacji Rosyjskiej nieumyślnego spowodowania katastrofy w ruchu powietrznym, w wyniku której śmierć ponieśli wszyscy pasażerowie samolotu Tu-154 nr boczny 101 Sił Powietrznych RP, w tym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński oraz członkowie załogi wskazanego statku powietrznego, tj. o czyny z art. 173 § 2 i 4 kk.

W toku przedmiotowego postępowania zasięgnięto opinii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji z zakresu badań chemicznych oraz badań materiałów i urządzeń wybuchowych, celem wypowiedzenia się, w oparciu o udostępniony materiał dowodowy, czynności badawcze i badania laboratoryjne, co do obecności śladów pozostałości materiałów wybuchowych oraz udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wrak samolotu Tu-154M nr boczny 101 nosi ślady wskazujące na poddanie działaniu materiałów wybuchowych.

W dniu 16 czerwca 2014 r. do Wojskowej Prokuratury Okręgowej w Warszawie wpłynął wniosek dowodowy pełnomocnika części pokrzywdzonych wraz z załączoną do niego „opinią prywatną” obejmującą krytyczną analizę opinii fizykochemicznej CLKP o nr E-che 90/12. W treści wskazanego opracowania zawarto szereg zastrzeżeń dotyczących przebiegu badań instrumentalnych oraz interpretacji otrzymanych wyników przez opiniującą instytucję specjalistyczną.

W związku z powyższym, kierując się dyspozycją art. 201 kpk, zasadne staje się uzupełnienie opinii CLKP o nr E-che 90/12, w zakresie wskazanym w sentencji postanowienia, gdyż przedmiot opiniowania obejmuje okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a wymaga to wiadomości specjalnych. Postanowiono zatem, jak na wstępie.

Zarządzenie:

Stosownie do art. 318 kpk doręczyć odpis postanowienia stronom, ich pełnomocnikom i obrońcom, którym przysługuje prawo do wzięcia udziału w przesłuchaniach biegłych oraz zapoznania się z opinią, złożoną na piśmie, jeżeli nie zachodzą przeszkody wymienione w art. 316 § 2 kpk.

WIZYTATOR - PROKURATOR
WOJSKOWEJ PROKURATURY OKRĘGOWEJ
w Warszawie

ppik Karol KOPCZYK

WIZYTATOR - PROKURATOR
WOJSKOWEJ PROKURATURY OKRĘGOWEJ
w Warszawie

ppik Karol KOPCZYK